

Náboženská situácia v osvietenskej Európe

Ciele predmetu:

Kurz predstavuje obdobie osvietenstva ako dôležitý bod vo vývoji náboženstva. Po dejinných udalostiach v Európe (15-ročná vojna, 30-ročná vojna, okupácia Osmanskou ríšou) sa do popredia dostáva nový filozofický prúd, ktorý zdôrazňuje rozum a skúsenosti. Okrem preferovaného rímsko-katolicizmu sa v Európe naďalej šíri reformácia. Cieľom kurzu je interpretovať študentovi tieto udalosti a objasniť vývoj a hlavné zmeny v náboženskej situácii v období osvietenstva. Objasniť dopad osvietenskej filozofie na oblasť náboženstva. Charakterizovať konfesijné vzťahy jednotlivých kresťanských denominácií. Po absolvovaní kurzu by mal študent preukázať schopnosť rozumieť súvislostiam súvisiacich s religiozitou v tomto období.

Po absolvovaní kurzu bude študent:

- poznať pozadie nástupu osvietenstva v Európe
- vedieť charakterizovať rozdielne prejavy osvietenstva v jednotlivých krajinách s dôrazom na región súčasného Slovenska, Čiech a Moravy
- orientovať sa v pomeroch medzi jednotlivými spoločenskými vrstvami a stavmi
- poznať náboženské prejavy v novoveku

Osnova:

1. Spoločenská situácia pred osvietenstvom, obdobie reformácie v Európe (v Anglicku, Nemecku, Švajčiarsku)
2. Obdobie protireformácie – rekatolizácia v Európe, Čechách a Uhorsku
3. Spoločenská a hospodárska situácia v 17.-18. storočí v Európe (rozvoj vedy, nové objavy, manufaktúry)
4. Predstavitelia osvietenskej filozofie (Hume, Diderot, Rousseau), empirizmus, racionalizmus, pietizmus
5. Predstavitelia osvietenskej filozofie na Slovensku a v Čechách
6. Osvietenský absolutizmus (v Uhorsku, Rusku, Francúzsku)
7. Náboženské reformy v Uhorsku (počas panovania Márie Terézie, Jozefa II., Leopolda)
8. Radikálny prúd v osvietenstve a následky francúzskej revolúcie, sekularizácia
9. Židovské osvietenstvo – hnutie haskala a maskil
10. Štát, cirkev, šľachta, mešťania a poddaní
11. Kňazské semináre, kláštory - dopad reforiem
12. Eschatológia, smrť, pohrebné rituály

Literatúra:

BLACKBURN, S. 1994. *The Oxford Dictionary of Philosophy*. Oxford : Oxford University Press, 1994. 408 s. ISBN 0-19-211694-0.

CERMAN, I., KRUEGER, R., REYNOLDS, S. 2011. *The enlightenment in Bohemia : religion, morality and multiculturalism*. Oxford : Voltaire Foundation, 2011. 339 s., ISBN 9780729410144.

FRANZEN, A. 2006. *Malé dějiny církve*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2006. 387 s. ISBN 80-7195-082-3.

IM HOF, U. 2001. *Evropa a osvícenství*. Havlíčkův Brod : Lidové noviny. 2001. 268 s., ISBN 80-7106-394-0.

NEŠPOR, Z. – JUST, J. – MATEJKA, O. 2009. *Luteráni v českých zemích v proměnách staletí*. Praha: Lutherova společnost, 2009. 395 s. ISBN 8090363288.

MICHALOV, J. 2007. *Filozofia osvietenstva, romantizmu a idealizmu*, Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa, 2007. 302 s. ISBN 978-80-8094-126-0.

TACKETT, T., BROWN, S., J.. 2008. *The Cambridge history of Christianity: Enlightenment, Rewakening and Revolution 1660 – 1815*. Cambridge : Cambridge university press, 2008. 678 s. isbn-13978-0-521-81605.

Výukové metódy: Kurz pozostáva z prenášok. Študent je povinný napísať seminárnu prácu na tému, ktorú si vopred konzultuje s prednášajúcim.

Metódy hodnotenia: Podmienky úspešného ukončenia kurzu sú: 1) úspešné absolvovanie záverečného testu (min. 60%), 2) aktívna účasť na vyučovaní

Religious situation in enlightenment Europe

Objectives:

The course covers the period of enlightenment as an important point in the evolution of religion. After historical events in Europe (15-year war, a 30-year war, the occupation of the Ottoman Empire) comes to the fore a new philosophical stream that emphasizes knowledge and experience. In addition to the preferred Roman Catholicism in Europe, continues spreading of reformation. The course acquaints students about these events and explain the development of a main change in the religious situation in the period of the Enlightenment and clarify the impact of Enlightenment philosophy to the realm of religion, characterize confessional relations of Christian denominations. After completing the course the students will be able to understand the contexts associated with religiosity in this period.

After the lectures, students will be able to:

- be familiar with background of the onset of the enlightenment in Europe
- know characterization of different manifestations of enlightenment in European countries, with the focus on the region of Slovakia, Czech and Moravia
- orientate in the relationships between each social class and states
- know religion situation in modern era

Outline:

1. Social situation before enlightenment era of reformation in Europe (England, Germany, Switzerland)
2. The age of counter-reformation – recatholicisation in Europe, Czech and Hungary Kingdom
3. Social and economic situation in 17th and 18th century in Europe (development of science, new investigations, manufactures)
4. Leaders of philosophy of enlightenment (Hume, Diderot, Rousseau), empiricism, rationalism, pietism
5. Leaders of philosophy of Enlightenment in Slovakia and Czechia
6. Enlightened absolutism (in Hungary, Russia and France)
7. Religion reforms in Hungary kingdom (during the reign of Maria Theresa, Joseph II and Leopold)
8. Radical current in enlightenment and the impacts on French revolution, secularisation
9. Jewish enlightenment – moves haskala and maskil

10. State, church, aristocracy, town people and lieges
11. Seminary, monasteries - impacts of reforms
12. Eschatology, death and funeral rituals

Literature:

BLACKBURN, S. 1994. *The Oxford Dictionary of Philosophy*. Oxford : Oxford University Press, 1994. 408 s. ISBN 0-19-211694-0.

CERMAN, I., KRUEGER, R., REYNOLDS, S. 2011. *The enlightenment in Bohemia : religion, morality and multiculturalism*. Oxford : Voltaire Foundation, 2011. 339 s., ISBN 9780729410144.

DUPKALA, R. 2006. *Reflexie európskej filozofie na Slovensku*. Prešov : Impreso, 2006. 256 s. ISO 80-8068-494-4.

FRANZEN, A. 2006. *Malé dějiny církve*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2006. 387 s. ISBN 80-7195-082-3.

NEŠPOR, Z. – JUST, J. – MATEJKA, O. 2009. *Luteráni v českých zemích v proměnách staletí*. Praha: Lutherova společnost, 2009. 395 s. ISBN 8090363288.

MICHALOV, J. 2007. *Filozofia osvietenstva, romantizmu a idealizmu*, Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa, 2007. 302 s. ISBN 978-80-8094-126-0.

TACKETT, T., BROWN, S., J.. 2008. *The Cambridge history of Christianity: Enlightenment, Rewakening and Revolution 1660 – 1815*. Cambridge : Cambridge university press, 2008. 678 s. isbn-13978-0-521-81605.

Methods of teaching: The course consist of the lectures. Student is required to write a seminar work of thema which will be consulted with the lecturer.

Assessment methods: for the successfull completion of the course, student must: succesfull complet the final test (min 60%), active participation in the lectures.